

Η Μουσική, η Επιστήμη, το Σύμπαν

Η -σύντομη- ομιλία ενός -λάκωνα- φυσικού κατά την αναγόρευση του Βαγγέλη Παπαθανασίου σε επίτιμο διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών δικαιολογείται -ως προς την έκτασή της- από την καταγωγή του ομιλητή και νομιμοποιείται -ως προς τη θεματική της- από την ειδικότητα του ομιλητή (ως φυσικού επιστήμονα) αλλά και τη σχέση του Βαγγέλη Παπαθανασίου με την επιστήμη και το σύμπαν (σύμφωνα με τα λόγια του, μερικά από τα οποία θα επαναλάβω αυτούσια στη συνέχεια, χωρίς να προσπαθήσω να τα ερμηνεύσω ή -όπως γίνεται συνήθως- να τα παραφράσω).

Ο Βαγγέλης Παπαθανασίου θεωρεί ότι *"η μουσική δεν είναι τέχνη αλλά επιστήμη"*, *"... είναι το ίδιο το σύμπαν, άρα και η έκφρασή του"*. Θεωρεί επίσης ότι *"η μουσική δε γεννήθηκε ποτέ, εμείς και όλο το σύμπαν γεννηθήκαμε από τη μουσική"*. Γι' αυτό πιστεύει ότι *"ο ποταμός της μουσικής, που ξεχύνεται από μέσα του, πηγάζει από το σύμπαν"*. Εξάλλου, τώρα ο Βαγγέλης Παπαθανασίου είναι ένα μέρος του σύμπαντος / του φυσικού κόσμου μας, αφού ένας αστεροειδής του ηλιακού μας συστήματος ονομάζεται "Vangelis" προς τιμήν του.

Συνδυάζοντας πάντα τη μουσική με τη φύση και λειτουργώντας ως *"δίαυλος μέσω του οποίου η μουσική αναδύεται από το χάος των ήχων ..."* θεωρεί ότι αν τεχνικά *"μουσική είναι κάθε νέος συνδυασμός από νότες"*, *"στη μουσική δεν έχουν ειπωθεί τα πάντα, αφού οι συνδυασμοί στους κώδικες του σύμπαντος δεν εξαντλούνται ποτέ"*. Στη μουσική επικοινωνία -πιστεύει- δεν συμμετέχει μόνο η αίσθηση της ακοής, αν και *"εκ πρώτης, φαίνεται πως η ακοή παίζει τον πρωτεύοντα ρόλο. Εν τούτοις, επειδή όλα τα αντικείμενα εμπεριέχουν τη δική τους μουσική, η μουσική γίνεται αντιληπτή από όλο το υπόλοιπο σώμα και μέσω της όρασης και της αφής αλλά και μέσω της όσφρησης και της γεύσης. Με λίγα λόγια, η μουσική γίνεται αντιληπτή μέσω όλων των αισθήσεων"*.

Εξέχων αστροφυσικός της NASA -η οποία έχει τιμήσει τον Βαγγέλη Παπαθανασίου με το μετάλλιο Δημόσιας Συνεισφοράς σε "αναγνώριση της συμβολής του στο όραμα της NASA"- περιγράφει τον Βαγγέλη Παπαθανασίου ως *"σύζευξη και επιτομή μεταξύ της επιστήμης, της τέχνης, των μαθηματικών και της μουσικής ως συνέχεια της πορείας την οποία χάραξαν οι μεγάλοι της Κλασικής Ελλάδος"*, πιστεύει δε ότι *"η Μυθωδία -η οποία συνόδευσε την αποστολή του διαστημοπλοίου της NASA «Οδύσσεια 2001» στον Άρη- εκφράζει τη σχέση μεταξύ των αρχαίων Ελλήνων και της επιστήμης, αφού στην αρχαία Ελλάδα επιστήμονες, μουσικοί, φιλόσοφοι και καλλιτέχνες εργάζονταν για να κατανοήσουν τη φύση και το σύμπαν"*.

Περιορίζομαι να προσθέσω εκ μέρους των Καθηγητών και των Φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών: *«Βαγγέλη Παπαθανασίου, σε ευχαριστούμε»*.

Γεωργ. Θεοφ. Καλκάνης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Doctor Vangelis

Η αλήθεια είναι ότι δεν κάνει και πολύ συχνά δημόσιες εμφανίσεις ο Βαγγέλης **Παπαθανασίου**. Να όμως που προχθές το βράδυ τον είδαμε και μάλιστα με τήβεννο στην μεγάλη αίθουσα τελετών του πανεπιστημίου. Από αυτή την εκδήλωση δεν θα μπορούσε να λείπει, αφού αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτορας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Την παρουσίαση του παγκοσμίου φήμης και βραβευμένου με Οσκαρ για τους «Δρόμους της Φωτιάς» συνθέτη, έκαναν οι καθηγητές Μαρία Τζάνη, Γεώργιος Καλκάνης και Θεόδωρος Γραμματάς του Παιδαγωγικού Τμήματος, στη μεγάλη αίθουσα τελετών του πανεπιστημίου.

Χ.Ι.Π

ΑΦ. 124-127 / 01-04-08

http://kapodistriako.uoa.gr/stories/124_sy_01/index.php?m=2#link01

Ο Βαγγέλης Παπαθανασίου (Vangelis) Επίτιμος Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών

Στην κατάμεστη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών, την Τρίτη 12 Μαΐου 2008, αναγορεύτηκε Επίτιμος Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ο διακεκριμένος μουσικοσυνθέτης κ Βαγγέλης Παπαθανασίου. Χαιρετισμό εκ μέρους των Πρυτανικών Αρχών απηύθυνε ο Αντιπρύτανης Οικονομικού Προγραμματισμού και Ανάπτυξης καθηγητής κ. Δημοσθένης Ασημακόπουλος.

Ο κ. Ασημακόπουλος, αφού σημείωσε ότι το Πανεπιστήμιο Αθηνών υποδέχεται «έναν από τους ελάχιστους έλληνες μουσικούς που κατόρθωσαν να κάνουν διεθνή καριέρα διαρκείας, γνωρίζοντας μάλιστα την αποδοχή στο εξωτερικό πολύ περισσότερο απ' ό,τι στην πατρίδα του», αναφέρθηκε στην πορεία του τιμώμενου: «Ο Βαγγέλης Παπαθανασίου -γνωστός και απλά σαν Vangelis- είναι μουσικός διεθνούς φήμης. Γεννήθηκε στο Βόλο, στις 29 Μαρτίου 1943, άρχισε να συνθέτει μουσική από την ηλικία των 4 χρόνων του. Στα 6 του και χωρίς καμία εκπαίδευση έδωσε την πρώτη δημόσια παράσταση του, με δικές του συνθέσεις. Μάλιστα ο Στρατής Μυριβήλης αναφέρει για αυτόν: "Ανάμεσα στις ευχάριστες εκπλήξεις που με περίμεναν στο Βόλο ήταν και ένα παιδάκι έξι ή εξήμισυ χρονώ, που ανακάλυψα προικισμένο με το θείο δώρο του ταλέντου. Ο μικρός αυτός με τις ποδίτσες της πρώτης δημοτικού, και με τα γκριζα γελαστά ματάκια του, είναι από τώρα ένας αυτοδίδαχτος μικροσκοπικός συνθέτης. Μου έπαιξε στο πιάνο δύο συνθέσεις του που με κατέπληξαν. Μία την έλεγε "Οι καμπάνες" και την άλλη "Ο χορός". Πρέπει να δει κανείς τα μικροσκοπικά δακτυλάκια του να

αγωνίζονται να πιάσουν τις θαυμάσιες συγχορδίες που κανείς δεν του δίδαξε, πρέπει να ακούσει τους χρωματισμούς και τα χαριτωμένα ευρήματα του, για να καταλάβει το νόημα του Ευαγγελιστού που είπε "Πνεύμα ο θεός και όπου θέλει πνει". Για να δούμε λοιπόν τι επιφυλάσει η μοίρα σε τούτο το Βολιωτάκι;"

Από την παιδική του ηλικία, η μοναδική και αυθόρμητη τεχνική του, πού του επιτρέπει να εξαλείφει την απόσταση ανάμεσα στην έμπνευση και στην στιγμή της εκτέλεσης - ήταν προφανής και έκδηλη. "Σε στενή επαφή με τον κώδικα της δημιουργίας" σχολιάζει ο ίδιος, "βρίσκεται μέσα σ' όλους μας το σύνολο του Σύμπαντος. Αυτό, τ' ονομάζω μνήμη"».

Ακολούθως ο κ. Αντιπρύτανης αναφέρθηκε στο έργο του τιμώμενου καθώς επίσης και στις βραβεύσεις-διακρίσεις του: το βραβευμένο με Όσκαρ soundtrack για την ταινία Chariots of fire, το ετήσιο Max Steiner Award στους τομείς της σύνθεσης και παρουσίασης διακεκριμένης κινηματογραφικής μουσικής-1989, η βράβευση του από τη Γαλλική Δημοκρατία, το σημαντικό Ελληνικό βραβείο ΑροΪο, υπό την αιγίδα της Friends of Athens National Opera Society), η βράβευση του ως του «Πιο επιτυχημένου εμπορικά Έλληνα καλλιτέχνη του κόσμου» στα World Music Awards στο Μόντε Κάρλο - 1997.

Επίσης, το 1995, η παγκόσμια απήχηση παραγωγική προσφορά του Vangelis και η γοητεία που ανέκαθεν του εξασκούσε το Διάστημα, είχαν σαν αποτέλεσμα την ονομασία ενός μικρού πλανήτη, προς τιμήν του, από το International Astronomical Union's Minor Planet Center στο Smithsonian Astronomical Observatory.

Τελειώνοντας το χαιρετισμό του, ο κ. Αντιπρύτανης επεσήμανε ότι «από την αποκλειστική χρήση ηλεκτρονικής μουσικής στην αρχή της καριέρας του, όχι μόνο ανανέωσε τις ηλεκτρονικές του εμπνεύσεις, αλλά επιπλέον εισήγαγε και την ορχήστρα στο μουσικό του λόγο. Αποκορύφωμα της διαδικασίας ωρίμανσης του συνθέτη ήταν η Μυθωδία. (Mythodea), μια ογκώδης ορχηστρική δουλειά που απέχει έτη φωτός από το ηλεκτρονικό soundtrack των Δρόμων της Φωτιάς. Η Μυθωδία εκφράζει τη σχέση των Αρχαίων Ελλήνων και της σύγχρονης επιστήμης ενώ κατά τον Αστροφυσικό της NASA Scott Bolton ο Βαγγέλης με τη Μυθωδία προσέφερε έναν τρόπο να κάνουμε την επιστήμη της εξερεύνησης του Άρη πιο προσεγγίσιμη και πιο κατανοητή. Θα πρέπει να επισημάνουμε ακόμη ότι η μουσική του Βαγγέλη Παπαθανασίου χρησιμοποιείται στην Ευρώπη και στην Αμερική σε νοσοκομεία για θεραπευτικούς λόγους, ενώ για τις εμφανίσεις του στην Ελλάδα δεν έχει πληρωθεί ποτέ, αντιθέτως τα έσοδα από τις εμφανίσεις του έχουν διατεθεί για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Θεωρώ επίσης σημαντικό να αναφέρω ότι την ίδια αφοσίωση που έχει δείξει ο κ. Παπαθανασίου στη μουσική του σε όλη του τη ζωή, έχει δείξει και στη ζωγραφική του. Αρκετές μεγάλες εκθέσεις έργων του έχουν οργανωθεί σε κορυφαία μουσεία τέχνης σε όλο τον κόσμο.

Για τον Βαγγέλη Παπαθανασίου, η μουσική και η ζωγραφική είναι ιερές, βασικές διακυμάνσεις του σύμπαντος. Σκοπός τους είναι να ανυψώνουν, να εμπνέουν, να εξευγενίζουν, ως και να θεραπεύουν τον άνθρωπο. Αυτή είναι η αποστολή του Βαγγέλη Παπαθανασίου, αυτή και η επιθυμία του να ξυπνήσει ίσως μέσα σε όλους μας αυτό το μέρος που λέγεται μνήμη».

Στη συνέχεια την αναλυτική παρουσίαση του έργου και της προσωπικότητας του τιμωμένου έκαναν οι καθηγητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κυρία Μαρία Τζάνη, κ Γεώργιος Καλκάνης και κ Θεόδωρος Γράμματος Ακολούθησε η αντιφώνηση του τιμωμένου, ο οποίος φανερά συγκινημένος ευχαρίστησε για τη μεγάλη τιμή.

